„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“
налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 54. У Новом Саду, у уторак 6. (19.) маја 1903. Година XIX.

Русија на Балкану и на далеком Истоку.

Огромни саразмери, који се показују у продирању Русије према далеком Истоку, задивили су читав свет. Русија тамо заузима просторе, према којима је и читава Европа мајушна. Можда Русија не би то ни чинила, јер у пространом руском царству има руски народ доста земљишта. Али силом околности Русија је принуђена да даље продире према далеком Истоку. Ми овде у Европи једва можемо себи представити какве су то даљине, какви су то простори, преко којих допире моћ Русије и куда је свуда већ допрло копито руских козачких коња. Са градњом сибирске железнице створила је Русија тако огромно дело, за које се држало да није изведиво, јер и сама грдна пацифик железница у Америци неда се сравнити са сибирском железницом. Русија је то велико дело сибирске железнице извела са грдним својим финансијским жртвама, извела га је у интересу трговине рускога царства, у интересу материјалнога ојачања рускога народа.

Но има још један разлог, зашто Русија, хтела не хтела, мора продирати према далеком Истоку, а тај разлог је проблем будућности великога кинескога царства. Данас кинеско царство броји преко 400 милијона становника, четвртину становништва читавога света. Та огромна маса, кад би се једном почела кретати, кад би постала ратоборна, то би било горе, него оно кретање ратоборних, полудивљих народа у почетку средњега века после пада римскога царства. То кретање би у првом реду осетила Русија. Кинеске масе одсекле би велики део Сибира од Русије, могле би продирати и у јужне делове руских азијатских покрајина. Срећом та велика кинеска маса није ратоборна, а у цивилизацији је стационарна: за стотину и стотину година није напредовала. До скора није имала Кина ни парчета железнице. Али та маса кинеска је врло вредна. Кинески радник је најбољи и најјефтинији: он је задовољан са најмањом храном, са мало пиринча. Америка се морала донесеним законом оградити против поплаве кинеских радника у Америци, с којима ниједан народ не може конкурисати.

Русија мора за времена да гледа да раздроби ту кинеску масу, да је учини безопасном. Кинеско царство није чврсто уједињено, удаљене покрајине царства имају само лабаву везу са центрумом у Пекингу. Има међу Кинезима и разних вероисповестих, и разних племена, особито се велика маса Монголаца разликује од правих Кинеза. У Кини има разних друштвених слојева, који најапсолутније владају над нижим слојевима.

У последњем кинеском рату европских велесила, Русија је имала највећега удела, пролила је највише крви. Сјајне су биле победе Русије у Манџурији, заузеће Мугдена било је сјајно војничко дело. Србин руски генерал Суботић, који је командирао код Мугдена, спасао је ту велику варош, која броји неколико стотина хиљада становника — од пљачкања. Русија је са својим победама уједно задобила и симпатије Кинеза као ни једна друга велесила.

Русија је уговором са Кином провела кроз Манџурију један крак своје велике сибирске железнице, а уговорила је да због железнице имају у Манџурији бити постављени само Руси за чиновнике. Обећала је, истина, Русија, да ће са војском изаћи из Манџурије, али под извесним уветима, који осигуравају безбедност манџурске железнице. Русија је у Манџурији заузела све тврђаве, све фортове. Кад је овога пролећа Русија из неких тврђава повлачила неки део своје војске, то се у Европи мислило, да је то почетак евакуације Манџурије од стране Руса, да већ Руси излазе из Манџурије. Али Русија наскоро повећа своју војску у Манџурији, стави у тврђаву Њу-Чванг још већу војску. То узбуни Европу, па и Америку. Енглеска, Јапан и Сједињене американске државе хтедоше протестирати.

Кад је Русија саградила железницу у Манџурији, то је било свима државама по вољи, јер су држале, да ће то бити корисно за трговину свију држава. Али кад је Русија хтела да за своје уложене милијоне има неке посебне користи, то им није било по вољи. Наговарали су Кину, да пожури Русију да изађе из Манџурије. Кина је то сасвим млако искала од Русије. Русија је пак одговорила, да ће из Манџурије изаћи чим буду испуњени увети, под којима је војна оставити Манџурију. Но кад је Русија повећала војску у Манџурији, а наиме у Њу-Чвангу, држало се да ће доћи до рата.

Енглеска има уговор са Јапаном, па се мислило да ће Јапан, који има изврсну флоту, у савезу са Енглеском моћи пренети рат на европско земљиште, да ће Енглеска и Јапан, као оно у кримском рату г. 1854. савезне државе, са својим флотама доћи пред Севастопољ. Но Енглеска се предомислила. Енглески министар спољашних послова дао је недавно у енглеском парламенту сасвим питому изјаву: да интереси Енглеске нису угрожени у Манџурији. И друге велесиле немају интереса да потпомажу интересе Енглеске на далеком Истоку, најмање Француска, савезница Русије, па ни Немачка, којој азијатска моћ Енглеске не иде у рачун. И тако Русија остаје за сада у Манџурији.

Што се тиче Јапана, и ту Русија може да се осигура са положајем суседне Кореје.

Јапан је данас својом културом, својом уређеном војском и својом флотом најнезависнија и најнапреднија од свију азијатских држава. Јапан је сасвим пригрлио европску културу. Још пре 40 година Јапанци су шиљали своје синове на свеучилишта у Беч и Берлин. Данас многи јапански државници говоре и пишу потпуно немачки. Некадашњи ђаци знаменитога професора државних наука Лоренца пл. Стајна превели су његова дела са немачкога на јапански језик, а кад је Стајн умрио, држали су му у Јапану неке врсте парастосе. Данас Јапан има свој парламенат, има своје уставно министарство. Ма да је Јапан мајушан према Кини, он је ипак г. 1894. победио Кину и задобио протекторат над Корејом. Кореја је једна од најлепших земаља, велика је као Италија и наличи са својом климом много на Италију. Руси су давно бацили око на Кореју која је у близини Манџурије.

За сада Русија неће имати рата на далеком Истоку. Али је питање, не би-ли дошло тамо до рата, ако би се Русија заплела са ратом на Балкану. Русија је већ неколико пута морала напустити Балкан, да се брани на другој страни. Најжалоснији је случај био са Србијом г. 1812., кад је Русија водила огроман рат са Француском, кад је Наполеон ушао у Москву и кад су Руси сами запалили Москву, да отерају Французе. Русија је онда морала напустити Карађорђа и изложити Србе беснилу Турака. А тако исто г. 1856. и г. 1878., Русија је морала напустити своје интересе на Балкану, јер се против Русије свагда сложила читава Европа. Зато можемо и морамо веровати, да Русија данас никако неће рата на Балкану. Али Русија ипак вешто маневрира у корист хришћана на Балкану, а наиме у корист српскога народа. Русија није послала своје убојне лађе пред Солун, али убојне лађе Аустро-Угарске, са којих се већ морнари искрцали на обалу солунску, морале су ових дана оставити залив солунски.

Русија, и ако у овај мах не може много шта да учини за српски народ а наиме за српски народ у Босни и Херцеговини, ипак може да учини, да Аустро-Угарска неће смети преко санџака новопазарскога марширати према Солуну.

△

Немири у Хрватској.

Ма да су званични кругови у Загребу трубили, да ће немири у Хрватској бити за који дан угушени, то они још на све стране трају, и тек што се на једној страни успостави мир, а оно избију немири на

ЛИСТАК.

ИСТОРИЈА ЈЕДНОГ ЗЛОЧИНА.

Новела, од **Максима Горкога.**

I.

Једном, за ручком, рекли ће мати Вањушки Кушину:

— Зар ти не би ишао у варош, Вања?

Вањушка ћуташе. Љуштио је врео кромпир, дувајући у прсте, скупивши уста као цев и јетко крећући обрвама. Мати гледаше његово млађано, обло лице, уздахне и понови полугласно:

— Ти заиста треба да идеш....

— Али зашто? запита Вањушка и бацаше кромпир из једне руке у другу.

— Узми секиру па иди....

— Та оваких као ја има доста тамо, да носе секире....

— Е, па онда узми лопату. Скоро ће пунити леденице.... Или да цепаш дрва,... или друго што.... И гле, ти ћеш себе исхранити... Та иди, Вања!...

Вањушка би такође да иде у варош, али не одговори ни речи старици. За ове две недеље, од како му је отац умрио, Вања је осетио, да је постао самосталан. На даћи је први пут смео да без казне пије ракије, и после неколико дана пролазио је поносито кроз село, испрсивши се и мрштећи чело. А с матером је говорио кратко, испрекидано, подражавајући оца.

После ручка је старица крпила свој ћурак. Вањушка се успужа на креветац код пећи. После по сахата запита матер:

— А колико ти имаш новаца?

— Рубљу и шездесет копејака....

— Шездесет копејака даћеш мени....

— А за што ће ти?

— За пут.

— Зар идеш?

— Па чујеш да идем!

— Е, па добро. Иди, сине,... А кад мислиш?...

— Сутра.

Зором му мати даде амајлију од месинга и благослови га. Вањушка притегне боље пас, навуче капу преко ушију и рече:

— Напред! Збогом!

— Збогом, Вања! Чувај се варошана.... Буди опрезан с њима... лукави су... И да ниси пио ракије.... Пази....

— Добро, добро, рече Вањушка, враголасто накриви капу и изађе на улицу.

Још беше помрчина. Тек што се одмакао на десет корака од своје колибе, а зачује материн глас. Он њу није могао више да види у ноћном мраку, — и само су њене речи бојажљиво одјекивале у тишини.

— Ракија ће те упропастити, Вањушка,... Клони се варошких женских.... Накаљаћеш с њима....

— Збогом остај! викне Вањушка.

И наједаред осети сажаљење према матери. Било му је тешко да се растане с матером, селом, са својом старом колибом. Стане и ослушну... Али већ се све утишало, мати је отишла. Дубоко уздахну Вања и пође у непокретну и нему помрчину.

Ишао је пољем и мислио, ваљда ће га послужити срећа, да у вароши заслужи коју мраку. Па кад се онда на пролеће врати у село, ожениће се Василисом Шамовом. Пред очи му изиђе пуна, снажна, чиста девојка. Или можда ће добити место покућара код каквог богатог трговца, и онда већ неће узети за жену Василису, него какву девојку из вароши. Он је пешачио, а за њим се зацрвени небо; свуд унаоколо нестаде ноћне таме и на снег падоше бледо-жути зраци зимњег сунца. Снег је јаче и веселије шкрипао под ногама. Вањушка поче да пева неку песму. У џепу од чакшира звекетала су му три новца од по двадесет копејака, а у глави му се роиле мисли и комбинације о његовој будућности.

Врло се лепо дало пешачити; ноге нису упадале у снег; пут беше добро утрвен. Зимски ваздух продираше дубоко у груди и испуњаваше их добрим слутњама, а плава даљина беше ванредно лепа. Људи, које је Иван од времена на време сретао путем, храбрили су га својим пријатељским погледима. Иње се ухватило на једва приметне наусница Вањушкине, и момче испружи горњу усну и задовољно је посматраше; наусница му се учинише дугачке и бујне. Велик, као чађ црн гавран скакутао је, дрмајући се с једне стране на другу, по снегу осим пута. Вањушка звижну. Али мрачна тица га погледа једним оком и тапкајући ногама при ходу приближаваше се путу. Иван тапшаше рукама, на којима беху рукавице; пуче као пуцањ, али то слабо уплаши тицу.

— До ђавола! промрмља Кушин и корачаше брже напред.

Око подне, кад је Иван превалио скоро половину пута, поче у пољу снежна мећава. Час овде, час онде буде скинут с брежуљака по који лак, провидан снежни облачић; они су летели некуд, сукобе се и поспу лице белом, хладном прашином. Чешће баш пред ногама Ивановим пролети рој снежних пахуљица, као да би да сметају момку при пешачењу. Други пут га опет ветар дохвати у леђа, као да би да га потера. Хоризонт се увио у мутне облаке, а ветар фијукаше кад додирне земљу; завејавао је путеве, летео је дуж друма и урлао је лагано, жалосно. Људи и коњи искрсаваху пред очима и нестајаше их као камења у води. Вањушка зажмури и ишао је у тами, а око ушију му је тужно зујала снежна мећава. Нешто га заболи у бедрима, ход му отешта... Посрћући корачао је по снегу и јетко је мислио на матер.

— Она тамо седи... а ја... кланцам!...

После се тако умори, да није већ ни на што мислио. Само је једно желео: да се што пре дочепа вароши, да се у топлом одмори, да попије чај. Погнут, оборивши главу корачао је као во и није ништа око себе видео, док не зачу кроз урлик буре оштри звиждук на фабрици. Застаде, протегли се и дубоко одахне. Затим извади новац из џепа и тури га у уста, иза образа, да својим звеком не намами варошане...

Услед снега варош је наличила на тежак облак, који се спустио на земљу. Наскоро чује да звоне звона на цркви. Вањушка скиде капу, прекрсти се и рече:

— Но, сад сам већ ту....

II.

Кад Вањушка ступи у једну крчму, у лице му удари густ, влажан ваздух и збриса му с лица бодљикави осећај хладноће као каквом топлом, влажном крпом. Плав, оштар дим, колутао се под ниском таваницом и уједаше за очи; мирис од ракије, дувана и ужежена зејтина голицао је нос; вика и говор непрестано трајаше, и све то је Вањушку пријатно заносило. Лагано се провлачио између столова, тражио је гдегод места, али га не нађе. Свуда су седели кочијаши црвени у лицу, пијана полак гола

другој страни. Тако су били врло знаменити изгреди у Бакру (близу Реке). Ми смо у последњем броју нашег листа под рубриком „Новије“ укратко споменули те немире. Сада се јављају појединости тих изгреда. Котарска власт уапсила је 11 изгредника и затворила их у апсану котарске власти. У вече у 10 сати дођу на једаред неколико стотина сељака из Краљевице (Порторе), Крашица, Бакарице, Хрељине и т. д., те стану јуришати на котарски уред, полупају све прозоре, а за обрану котарског уреда није било више од 2 војника и неколико жандарма, који нису могли одолети великој руљи сељака. Сељаци разлупају врата и ослободе свих 11 уапшеника. Док је приспела помоћ из Сушака (код Реке), нестало је било већ сељака са ослобођеним апсеницима. За што је тако мало било заштите код здања котарске власти у Бакру узрок је, што војници и жандарми чувају железничку станицу у Бакру, која је подалеко од места а и разређени су дуж читаве железнице, те нису могли доћи на време у помоћ. И у Сушаку (тик до Реке) покушаване су демонстрације, али су демонстранти таки растерани. Мост међу Сушаком и Реком чувају жандарми и допуштају прелазак само становницама Сушака. У жупанији модрушкој, све од Сушака па до Огулина, проглашен је преки суд. Котарски предстојник у Бакру Цепулић биће суспендован за то, што је оне уапшенике, што су били напали железничку станицу, кад је руља сељака дошла, пустио, а требао је исте уапшенике таки послати судбеном столу у Огулин. — Изгредници при немирима у Броду пронађени су и њих 18 позатварани. — У Загребу је била преметачина у надбискупском семинару. Клирик четврте године Фрања Скриња, председник удружења загребачких клирика, пошто је од истражног судца преслушан, одведен је у затвор. Клирик из Ђакова Сумар доведен је у затвор загребачкога суда. Код обадва клирика нађене су револуционарне прокламације. — У редакцији заграбачких новина „Слободна реч“ била је преметачина. У $9^1/_2$ сати у вече дошла је полиција наново, те је уапсила главног уредника Буксега и сарадника Корнача као и његову супругу. Уапшено је још 24 особе мушких и 5 женских, за које се држи да су социјалисти. — У Горици затворен је ковач Јосиф Вуклар и лицидер Никола Пупура.

Догађаји на Балкану.

Ђорђе Делчев.

Органи бугарско-македонског комитета у Софији побијају непрестано гласове, као да је организатор и управитељ унутрашњег македонског комитета у бој код села Бањице, 15 километара од Сереза, погинуо и ако турски званични извештаји то потврђују. Али и како да не побијају смрт Делчеву, кад је, по исказима чланова комитета, једини Делчев „важио за других десет генерала“ и „што је овај губитак већи од губитка свију осталих официра, који комитету припадају“. У оваким околностима је врло поњатно, што се у бугарским круговима смрт Делчева таји, јер је он био застава, за којом су фанатизирани устаници слепо ишли.

*

Последња бомба у Солуну.

Као што „Солунски Журнал“ јавља, чистећи подземне ходнике, које су бугарски анархисти због својих паклених намера начинили, наишли су у једном ходнику на неповређену бомбу, тешку око $2^1/_2$ оке, у облику боце, која је била пуна патрона од динамита, које су биле једна с другом спојене жицама. У плочи, која је служила као затвор, биле су две рупе, из које су изилазила два фитиља, спојена са свима патронама, и само је требало фитиљ потпалити, па да се догоде још већа чуда и покори од пређашњих. Тврди се, да се несрећа није догодила због тога, што анархисти нису непосредно фитиљ запалили, него што су под исти подметули папир, натопљен у петролеуму и овај запалили. Анархисти су побегли, а због јаког потреса услед експлозије у Отоманској Банци, запаљени и у петролеуму натопљени папир сретним случајем престао је горети и угасио се.

*

Турска жандармерија.

Очекују се два виша шведска официра, који ће реоганисати турску жандармерију.

*

Претње Турака.

С разних крајева македонских вилајета стижу узнемирујући гласови, јер Турци прете, да ће Бугарима дати ону исту лекцију, коју су дали Јерменима, што би код султана наишло на добар пријем. У овом је тренутку неизвесно, да-ли су ове турске претње последица раздражености или их распростиру сами бугарски комити. У сваком случају покољ хришћана би сасвим одговарао намерама комитета. С тога су дипломатски кругови обратили пожњу Порти на ову опасност, захтевајући од ње строге мере да би се отклонила.

*

Крвави догађаји у Битољу.

Са званичне стране установљено је од турских власти, да је убијено 20 хришћана а да је рањено преко 40. Но кад ово Турци признају, то је сва прилика, да је број убијених и рањених најмање двоструг. Руски консул Ростовски протестирао је против варварског поступка од стране Турака са рањеним хришћанима. Турци бацају рањене заједно са мртвима на велика кола, у којима носе ђубре, те онда мртве и рањене истоваривају у један подрум. —

Из Цариграда јављају поједини посланици велесила, да апшења Бугара у македонским вилајетима све једнако трају и да су све апсане тако препуне, да Турци немају више места где да смештавају апсенике, те на врат на нос граде неке ћумезе за провизорне нове апсане.

*

Умиривање Арнаута.

„Н. Сл. Преса“ пише о томе: Врховни командант турске војске у северној Албанији, маршал Омер Ружди паша, као што је познато, почео је операције против непокорних Арнаута. По његову налогу кренула се Шакир пашина бригада 22. априла из Призрена према Ђаковици. Дана 23. априла приспеле су турске трупе пред саму Ђаковицу. Наступање Шакирове бригаде до поменутог места извршено је без борбе, а и јављено је, да су Арнаути чак пријатно дочекали трупе. Међутим ствар је била у овоме: Арнаутске вође покрета, опазивши, да се приближава војска, изашли су из Ђаковице и побегли арнаутском племену Хаси, које живи у планинама на десној обали Белог Дрина. Ту су се ти противници реформама бавили у селима Крчину и Дамјани. Инспектор за реформе Хилми-паша, знајући, да ће се покрет против реформама међу Арнаутима угушити, чим их он лиши његових вођа и првака, нареди Шакир-пашиној бригади да удари на поменута два села и да зароби вође. Изгледа да су Хаси давали отпора, јер су трупе биле принуђене да на оба места пуцају из топова. Непријатељства против Арнаута почела су овим од 27. априла, и ма колико да је јуначно било ово племе, топовској ватри није могло одолети. Оба села су се предала и девет побеглих првака издала, а турске трупе су их одвеле, и ако је веровати турским извештајима, они су већ прогнати у Малу Азију. Изгледало је, да је с тим операцијама против племена Хаси био сломљен отпор Арнаута у том крају. Али није било тако, јер кад су 30. априла трупе хтеле да уђу у варош Ђаковицу, Арнаути су поново давали отпора, који је по свој прилици отклоњен с неколико топовских метака. Али овим још није окончан задатак Омер Ружди-паше, јер му још остаје да узме Пећ, главно место отпора, и области, које се граниче с Црном Гором, Гусиње и Плав. Нарочито последњи задатак задаје великих тешкоћа, јер су Плав и Гусиње са истока и југа, дакле од Митровице и Ђаковице, заштићени планинском косом северо-арнаутских Алпа, које се уздижу на 2300 метара. Варош Пећ лежи више источно, дакле с ове стране планина, те према томе лакше ју је узети. Па ипак је Омер Ружди-паша прикупио знатан број трупе како у Ђаковици тако и у Митровици, из чега се може закључити, да ће се наступање на Пећ извршити с две стране: из Ђаковице и Митровице. Офензива од Митровице почела је већ 30. пр. м. Назир-паша кренуо се против Пећи са 16 батаљона, једном батеријом и 4 ескадрона. Међутим Шакир-паша као да је услед нечега задоцнио са својим наступањем. Турским трупама је дакле цел да узму Пећ, а одатле би лакше дошле у Гусиње и Плав те тако принудили становништво да се покори аукторитету Порте.

*

Аустро-Угарске ратне лађе.

Као што из Солуна јављају, аустро-угарске ратне лађе: „Хабсбург“ и „Магнет“, које су отишле под Солун, да се нађу на невољи хришћанима и аустро-угарским поданицима, отпловиле су у прошли петак у Воло, а ратна лађа „Будимпешта“ опет у Сиру.

*

Сукоб турске војске са Арнаутима између Ђаковице и Пећи.

Из Феризовића на Косову јављају: На бригаду Шемси-пашину, која је пошла у Пећ, напали су Арнаути, који су се разилазили са свога противреформног збора у Јунику. То је било на путу између Ђаковице и Пећи. Турске трупе одговарале су пуцњавом из пушака, а по томе из топова. Пуцњава је трајала више сати доцкан у ноћ. Турска војска порушила је топовима много арнаутских кула и кућа у тамошњим селима. Од Арнаута је погинуло 27, рањено 53. Губитци војске до сад нису познати. Војска је растерала Арнауте и продужила пут за Пећ, где је јуче требала стићи. Сумња се, да ће Арнаути у Пећи дати отпора турској војсци, пошто се и из Митровице упутила такође велика војска у Пећ, под Назир-пашом, који командује азијатским батаљонима. Војска се непрестано шаље из Азије на Косово. Под командом Омер Ружди паше, маршала, има у Ђаковици 30 батаљона војске и доста топова. Арнаути се буне против реформама, подстрекивани познатим туђинским агитацијама. — По вести од 3. маја, у срезу кратовском разбила је турска војска једну велику бугарску чету, која је била опкољена више дана, али је успела, после великих губитака, измаћи у планине. Говори се, да су и Турци имали великих губитака. Појединости још нема.

*

Улазак турске војске Пећ.

По званичној вести из Цариграда дознаје се, да је 2. о. м. у вече турска војска ушла у Пећ и да Порта држи, да је са тиме скрхан отпор Арнаута.

*

Сукоб на српској граници.

Дана 2. маја убили су турски војници код пограничног места Ристовца српског пограничног стражара. Услед тога дошло је до распре међу турским и српским пограничним комесарима. Јавили су телеграфски појединости тога сукоба са српске

браћа и пробисвети, умотани у дроњке. Испитујући и мрачно, лоповским очима посматрали су Ивана. Један од њих, неки мршави дугајлија са црвеним брковима, намигне на Ивана и пруживши му руку, рече: „Сервус, глупане, ходи овамо!“....

Вањушка се тргне натраг испред њега и удари раменом неку малу, скоро као кугла округлу девојку. Лице јој беше врло црвено, а као смола црне обрве дугачке као какви бркови.

— Лагано, лагано, ти цепаницо! викне она промуклим гласом.

У предњем углу крчме, под иконом, седео је за столом само један једини човек и Вањушка му приступи.

— Смем-ли сести?

— Та дабогме!

Кушин седе на столицу, откопча огрлицу свога капута и рече:

— Пух! толико људи!

— Да, оваково место не остаје празно... Из села?

— Јесте...

— Да радиш?

— Ја бих хтео...

— Овде су слаби послови....

— О!...

— Заиста! Ја већ трећу недељу седим.

— Без посла?

— Да; не остаје ништа друго, него да се умре...

Поред стола промаче један келнер брзо као какав гуштер.

— Ја бих један чај, викне Вањушка за њим и почне да посматра свог суседа. То беше човек од неких 25 година, обучен у издерап, испрљан ватирап женски огртач. Нагнуо се преко стола, као да би хтео да сакрије испред људи своје богињаво лице. Лице му беше без бркова и без обрва. Често би брзим покретом немирно затурио натраг кратко ошишану главу и својим великим, сивим очима плашљиво је гледао Кушина. Кад је опазио, да и Кушин њега оштро гледа, насмејаше му се танке усне и он рече:

— Имао сам зимски капут; морао сам га продати; капу исто тако; да могу јести; остале су ми само чизме...

Испружи испод стола дугачку ногу у јакој чизми, па дода: Скоро ћу и то продати... или изменити...

Вањушки га беше жао, а и сам се због себе растужио.

— Можда... какогод,... рече непоуздано.

— Та од куда! Овде нас оваких има толико, као жута лишћа у јесен! Гледај, колико је ту људи! И сви хоће да једу!...

— Пијмо заједно чај, понуди га Вањушка.

— Хвала... најпокорније!... Ја сам га већ пио... Али ако ћеш један фићок... И он дубоко уздахне.

Вањушка опипа језиком новац у усти, премишљаше, па онда дозва прстом келнера и осорно наручи:

— Полак боце... Чашâ за две особе.

Богињави се радосно насмеши, али не рече ни речи.

— Где ћеш ти преноћити? запита га Вањушка.

— Недалеко одавде... Три копејке на ноћ... А ти?

— Па јам сам тек сада стигао.

— Тако? Е, па онда хајд' заједно да преноћимо.

— Добро!

— То је прекрасно! А како је теби име?

— Иван... Кушин...

— А мени — Салакин... Еремеј...

Ућуташе, блажено су се смешили и гледали су један другог. Кад келнер донесе ракију и Вањушка наточи Салакину једну чашицу, диже се Салакин са свог места, узе чашу и, пруживши је Вањи, рече:

— Дакле, пијмо у знак новог пријатељства!

Вањушки се особито допале те речи. Вешто искапи чашу, мало се стресе, па ће радосно рећи:

— У двоје је ипак боље!

— Те још како!

— Први пут долазим у варош на посао... Онако ради куповине већ сам био овде; али — да ту живим — први пут, рече Вањушка, и по други пут напуни чаше.

— И ја; до сада сам радио увек на пољским добрима... Последњи пут сам се посвадио с надзорником, и он ме избаци напоље... Црвено псето!

— А мени је отац недавно умрьо... Сад сам ја најстарији... самосталан...

Поред њих су седела два кочијаша са теретних кола, обадвојица белом прашином упрашени. Обојица су се гласно препирали, при чему је један од њих, нека стара грдосија, ударао песницом о сто и викао:

— Тако му дакле и треба!

— Ал' зашто? питао га је други, неки црнобрад човек с ожиљком на челу.

— Да он... то разуме! Какав радник беше он? Радник, то је — брашно, сало, хлеб, — што је Бог човеку наменио; а остали, што нису способни за посао, — то је пића за марву... И никакво друго опредељење...

— Све треба сажаљевати, рече црнобради.

Салакин је пратио препирку и умеша се:

— Није тако.

— Шта? — — Није тако? — —

— У погледу сажаљења. Узмимо, на пример, мене... Надзорник... Матвеј Ивановић, мој непријатељ... Зашто ме је отпустио?... Радио сам две године... у највећем реду... На једаред се опучи на мене... да ја куварицу Марју... и тако даље... И да коњска опрема — и ја... Опрема се наиме изгубила... Тражи!... Наједаред ће он мени: Ти можеш ићи! Не требам те. Како то? Он мене не треба! А ја требам себе баш веома јако... Ја морам живети... И сада... могу-ли ја имати сажаљења? Према надзорнику?...

Салакин заћута па ће онда рећи с пуним уверењем:

— Ја могу само себе сажаљевати, иначе никога.

— Нара—авно, рече Вањушка.

После треће чашице обојица се налакте на сто, лице у лице, раздражени ракијом и разговором. И Салакин поче на дугачко и на широко, без свезе и ватрено да прича о свом животу.

— Ја сам копиле, рече, патим се целог живота због греха моје матере.

Вањушка гледаше у раздражено, пуно ожиљака лице свога пријатеља, климао је главом одобравајући му, те му се од тога још јаче окретало у глави.

— Вања, ишти још пô боце. Та сасвим је свеједно! викао је Салакин жестоко млатајући рукама.

Вањушка одговори: И—и—ишти...

(Наставиће се.)

стране у Београд, а са турске у Цариград. Српска влада упутила је телеграфски српског посланика у Цариграду, да иште од Порте задовољштину. Ствар ће се ова решити дипломатским путем.

Нови Сад, 5. маја 1903.

— **Преске парнице против Словака** продужују се, и као да им нема краја. Дознајемо, да ће се само у овоме месецу још три преске парнице расправљати. Дана 2. маја била је пред поротним судом у Будимпешти расправа у преској парници против Антона Новака из Турч. св. Мартина. Оптужен је био, као обично, због дражења против мађарског народа. Оптуженога је бранио стари словачки рододољуб др. Мудроњ. Оптужени је осуђен на месец дана државног затвора и сто двадесет круна новчане глобе.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** Седница заступничке куће угарског сабора у суботу 3. маја није имала толиког интереса због предмета, који су се у самом сабору расправљали, колико је био велики интерес у ствари, што се изван седнице у саборским ходницима расправљала, а то је значајан догађај са саборским председником грофом Албертом Апоњијем, кога Њег. Величанство на дворском балу није ни ословило. Расправљало се у ходницима о том и доказивало, да је то увреда самог угарског сабора. Неки посланици од крајне левице хтели су министра-председника интерпелирати, али их је од тога одвратио сам гроф Апоњи. Ствар је у своје руке узео министар-председник Сел, који је код Њег. Величанства испословао посебну аудијенцију за грофа Апоњија.

У самој седници од суботе донео је посланик Неши предлог, да се, са обилажењем свију других предмета, стави на дневни ред законски предлог о повишењу чиновничких плата. Напао је министра-председника Села, што ту ствар одуговлачи услед чега чиновници трпе велике штете. Министар-председник правдао се и био је противан да се тај предмет таки стави на дневни ред. Посланик Неши захтевао је поименце гласања, које је и одређено.

— **Аустрија.** У седници царевинског већа од 2. маја интерпелисао је далматински посланик Бијанкини са својим друговима аустријског домобранског министра због немира у Хрватској, где се заједничка војска употребљује на угушивање тих немира. Интерпеланти желе да се домобрански министар обавести код заједничког војног министра како је могуће, да војна управа допушта да заједничка војска у Хрватској поступа и против невиних жена и деце. Желе, да се упути заједнички војни министар, да такове злоупотребе од стране заједничке војске у Хрватској неодложно одстрави тим пре, што тиме пати углед заједничке војске и што се таким поступком изазива највеће огорчење у Хрватској против исте заједничке војске. Ова интерпелација Бијанкинијева тим је значајнија, што су је потписали и чески посланици на царевинском већу, који су до сада били врло опрезни, те се нису мешали у ствари друге половине монархије, које се тичу Мађара.

— **Турска.** Солунски догађаји, и уопште цела садашња ситуација у европским вилајетима, као да је учинила дубљи утисак у Јулдис-Ћошку него у Портиним круговима. „Пол. Кор.“ јавља из Цариграда, да је ових дана позват у Јулдис-Ћошку, пређашњи велики везир Кичик Саид паша, да да своје мишљење о садашњем стању и да саветује шта да се ради. То је многе изненадило, јер је Кичик Саид паша до најскоријег времена с највишег места окривљиван, да је својим радом веома погоршао унутрашње и спољне послове Портине. Влада је због догађаја и мера, које се морају предузимати, претоварена послом, те нема кад да се бави обичним питањима и да им посвећује своју пажњу. Велики везир Ферид паша је изванредна радничка снага, али услед садашње ситуације и разних других околности, не може ништа друго радити до ли отправљати послове, који су у току.

— **Криза у бугарском министарству.** Цео бугарски кабинет је, као што се из Софије јавља, због тога, што је бугарски краљ, министра правде Радева, који је дошао у двор да честита Борисову свечаност, игноровао, поднео оставку. Приватне вести тврде, да ће доћи министарство без партије, у које би ушло неколико војника, као Паприков, Петров и Савов. Неки опет говоре, да бугарски краљ конферише и са Даневим, и да жели, да се министар Радев из данашњег министарства искључи. Бугарски листови потврђују игнорање министра правде Радева, те веле, да му је краљ при честитци рекао: „Зар се и такав човек усуђује у мој дом доћи“.

Монолози пишпек Габора

пише Вршчанин **Цибра.**

II.

Ми Вршчани увек смо се поносили са нашом лепом, великом епископском резиденцијом. Била је то најлепша српска епископска резиденција, па још она велика башта, што ју је покојни Нектарија тако лепо однеговао. Али ето ти Бранковића, назида већи, лепши, модернији патријаршески двор, па наша епископска резиденција дође у засенак — као да је хтео напркосити нашем пишпек Габору.

Али у нашој епископској резиденцији има ипак нешто, што ни Бранковић у својој новој палати нема, а то је велика трапезарија. Ту наш пишпек Габор у сутону држи своје монологе. При свечаним приликама даде запалити велике лустере у трапезарији, те је светлост као на дану. Али то врло ретко бива. Иначе је у великој трапезарији мрак, запали се по која свећа, кад се хоће туда да пролази.

Но онако у сутону воле наш пишпек Габор да се у великој трапезарији шета, па да се занесе онако у мислима. Тужно погледа на саборну цркву, па ће рећи: волео бих сада бити тамо горе на вршачкој кули, да видим последње сунчане зраке. Волео сам увек природу, па сам тежио да будем економ. Нисам ја за калуђера. Отац ми је био ваљан, честит српски свештеник тамо у Срему, па требао сам и ја бити попа. Хајд учи гимназију, па богословију. Како ми је било у гимназији кад сам морао учити латински, па читати класике! Никад нисам могао научити латински. Пропустили су ме онако из милости. И сад не знам од муке шта да радим са тим проклетим латинским језиком. Кад се са којим католичким бискупом састанем, ето ме одмах ослови латински, а ја ћу му, ако коју разумем, рећи онако смешећи се: valde bene! Не могу ја сад за љубав католичких бискупа да учим наново латински, а јесам-ли ја кадгод могао и сањати да ћу постати владика, па да ћу морати говорити латински, па чак и мађарски! Свршио сам и богословију, па и ту је било протекције. Нисам могао никад запамтити те васеленске саборе. Кад сам први пут чуо за трулски сабор, нисам знао од чуда шта то може бити. Од куд трулога у светих отаца? Кад сам свршио богословију, треба да се женим. Ја, најлепши богослов, па да узмем какву гадуру ради новаца! Не иде, а и није било ни згодне парохије, да капелинишем — не иде! А шта би ја ту много размишљао. Одох ја тамо где ме је срце вукло, одем у економску школу и свршим у Алтенбургу са добрим успехом економију. Добио сам на скоро место у грофа Пејачевића и ту сам био у мом елементу. Све на свежем зраку. Па сам ишао у лов са господом. Истина морао сам кад кад да носим ловачке торбе, али ништа то! Било је то лепо аристократско друштво. Немачки сам увек волео говорити, а доста сам и читао немачки. Увек сам казивао, да су немачки класици бољи него латински. У друштву са аристократијом научио сам и финије немачке изразе, а научио сам и финије манире. Хе! па био сам леп млад човек. Могла се и која грофица у мене заљубити, али баш да и није тога било, могао сам постати „Oberförster“ или први ишпан, те временом можда и инспектор, па да ме види Бог! Али шта ћеш, хоћеш да си Србин, па Србин, макар то било и на твоју штету. Врела млађана српска крв. Хеј! где је оно време великога српскога одушевљења. Орила се песма: треба да идемо, да им помогнемо! Дође српско-турски рат, похита српска омладина преко Саве. Састанем се са мојим пријатељима из школа. Хајде Гавро преко! Ниси ваљда кукавица, ваљда си још онај Србин, за којега смо те познавали. Слушам, слушам, узавре у мени српска крв — и одем са друговима преко Саве. Одем у ешкије. Да! ешкија! Ја ешкија, а данас да ме зову пишпек Габор! Ешкија и пишпек Габор! —

Дошао пишпек Габор у велико раздражење, тако да се речи: ешкија и пишпек Габор, могле чути чак на степеницама. У том се зачу као да је нешто у ходнику пало. Пишпек Габор заплашено брзо отвори врата, па види у ходнику где се слуга диже са патоса са чираком у руци. А шта ти ту радиш? — рече Габор. Та молим, — рече слуга — пошао сам да питам требате-ли свеће, па у том склизнем на мермеру и ољоснем. Не требам свеће, одлази — рече срдито Габор.

Наопако, ако је тај прислушкивао кад сам говорио о ешкији, — рече Габор — па то дозна мађарска влада, никад Даља!

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 5. маја 1903.

— **Парастос.** Матица Српска приредила је прошле суботе у алмашкој цркви свечан парастос пок. добротворима народним: Милошу и Марији Димитријевића. Чинодејствовао је прота М. Ћирић, парох Ђ. Велић и дворски ђакон Григорије. На кору је појао гимназијски кор. Чланови Матице, професори гимназије, више девојачке школе, чланови управе централног кредитног завода и сви заводи, који су добили легате, били су заступљени у лепом и одабраном броју, само радикалска црквена општина, која је такође добила легат, није била заступљена баш ни са једним чланом. Е, па то је лепо, турити легат у џеп а не доћи ни на парастос!

— **Забава српске више девојачке школе у Н. Саду.** Као сваке године, тако и ове приређује срп. виша девој. школа у Новом Саду на цар Константина и царицу Јелену забаву с певањем, свирањем и играњем. С овом забавом скопчана је ове године успомена на педесетогодишњицу Бранка Радичевића. После првог дела биће игранка.

— **Загонетно убиство у Варадинском Мајуру.** Близу великог здања пучке школе у Мајуру у променади варадинској догодило се убиство а не може да се установи истоветност убијене особе. На једној клупи у променади стајало је написано: испод ове клупе закопано је тело чувара променаде. Онај, који је хтео сести на ту клупу, уплаши се и позове полицајног стражара, који опет јави то полицији, а ова изашље комисију. Почну копати испод клупе и заиста врло плитко ископају човечију лешину. Присутан лекар изјави да је дотична особа морала бити убијена тек пре три дана. Многи буду позвани, не би ли се установила истоветност убијене особе. Но нико није могао познати убијеног, нити се могло установити да је то чувар промонаде. Истрага даље тече.

— **Срби поротници.** Код новосадског крал. судбеног стола за II. сезону одређени су ови Срби за редовне поротнике: Владимир Стефановић, трговац; др. Стеван Адамовић, адвокат и Благоје Бранчић, професор а за заменике: Стеван Лекић, професор и Димитрије Јовановић-Кишјанош, варошки сенатор.

— **Промовисан за доктора целокупног лекарства.** Наш пријатељ г. Емилијан Григоријевић, син пок. Арсена Григоријевића, пароха бегечког, положио је последњи медецински строги испит и промовисан је 29. априла (12. маја) о. г. за доктора целокупног лекарства. Честитамо младом доктору са жељом да буде српском народу од користи а своме роду на дику и понос! Живео!!!

— **„Београдско Певачко Друштво“** разаслало је одговор и ближа обавештења свима оним певачким друштвима, која су се овом друштву јавила као суделовачи при прослави педесетогодишњице овога друштва, било корпоративно или изасланством. Ако које од тих друштава није добило тај одговор, моли се, да то одмах изволи јавити „Беог. Пев. Друштву“. Детаљан програм ће се разаслати кроз најкраће време. Она друштва, која су добила одговор, нека одмах пошаљу тражене списке.

— **„Српска Зора“,** просветно привредно друштво у Далмацији, издало је преглед стања за време од маја 1902. до априла 1903., из чега се види, да је укупан приход био 10,394.03 а расход 3,724.32 круне.

— **Мостарски митрополит.** Заједнички министар финансија Венијамин Калај приспео је дана 3. маја у Будимпешту, да код Њег. Величанства испослује потврду др. Петра Зимоњића, кога је св. синод васеленске патријаршије у Цариграду изабрао за мостарског митрополита.

Новости са стране.

— **Синод буковинске митрополије.** Јављају нам из Беча, да је св. синод источно-православне митрополије буковинске дана 1. маја свечано отворен. Као што је познато буковинској митрополији припадају и две српске епископије у Далмацији, те су ради одржања синода дошли у Беч и епископ др. Никодим Милаш из Задра и др. Герасим Петрановић из Котора. Било је свечано призивање св. духа у грчкој цркви св. тројице на флајшмаркту. Митрополит буковински др. Владимир Репта и оба српска епископа са многобројним протама чинодејствовали су, а црква је била пуна верних источне православне цркве, становника бечких. После призивања св. духа отворио је митрополит др. Репта синод. Осим владика, који су чланови св. синода, били су позвани у седнице са саветујућим гласом: посланик на царевинском већу прота Поповић и српски прота срп. црк. општине бечке Михајло Мишић као и стални синодални секретар Дионисије витез од Бејана. Св. синод буковински заседаваће дуже времена у Бечу и решиће многе важне предмете.

— **Кретање аустријске војске.** Из Беча доносе следећу вест: Од трећег кора у Грацу иду од сваког пука по два батаљона у Босну. Све четир по четир батаљона сачињавају по једну брдску бригаду. Батаљони ће бити самостални. Под трећи кор спадају пукови бр. 7, 17, 27, 47, 87 и 97; дванаест дакле батаљона или три брдске бригаде. Свака бригада има по једну брдску батерију. Говори се да ће и 79. пук Јелачића у Босну. На Реку ће онда доћи мађарски домобранци из Пожуна. Над свима овим трупама добиће заповедништво Галгоци.

— **Пут око земље на камили.** Из Петрограда су браћа Арсеније и Павле Драгинов пошли на пут око земље на једној камили, те мисле тај пут за годину дана превалити. Овде је у питању опклада од 20.000 рубаља.

Књижевност.

О Јовану Јовановићу Змају

— Лаза Костић. —

Сомбор, 1902.

(Свршетак.)

Објективна лирика Змајева, према том, сумњиве је вредности. Змај је онда прави песник, кад је сасвим одељен од света, кад је најусамљенији, кад је песник љубави, кад је најинтимнији. Не кад изражава спољашњи, објективни свет; него кад открива своју унутрашњост. То значи Лазина фигура, да је Киш онда прави песник, кад „Змај пева“ а „славуј пропева“.

И баш зато што Змај у спољашњем свету није свој, није он, није у свом елементу — мора он да тражи најразноврсније мотиве, прелазећи с једног на други, тражећи увек оно што ту не може наћи — своје Ја. Онде где стојиш на чврстом темељу, где осећаш да си на својим ногама — ту си сав! А где ти се чврстина измиче испод ногу, где те остављају твоје рођене силе, хваташ се за што било, у страху да не изгубиш равнотежу, или у жељи да се вратиш у равнотежу, да станеш на своје ноге на своју земљу.

Тако је са Змајем— песником политичких песама, песником „балада“, песником „дечјих песама“.

Може бити да Змај у Лазином огледалу неће никад бити тако популаран, као што је, бар привидно, овај Змај, какав се до сад под тим именом замишља. Привидно велим, јер има у Лазиној књизи врло леп документ, који илуструје ту привидну популарност. Његово је име популарно не његова поезија; бар поезија му није тако популарна као његово име; из простог разлога што је његово име потребно, да се њим служи у партијској борби нашој.

Ко не би хвалио Клопштока? Свако. Ко ће да га чита? Нико. Ја већма волим да ме мање хвале, а више читају“ — рекао је Лесинг. То би се могло применити и на Змаја. До душе он се још чита. Али колико их је, који уживају ону праву, вечну, чисту, божанску поезију његову?

Да, Змај у Лазину огледалу неће бити овако као данас популаран, али он ће у том огледалу бити један од оних духова, који ће живети на веки векова, и онда кад данашња популарност, и све оно што је чини, давно већ постане прича из давнина.

Ово је, као што смо већ рекли, језгра литерарне вредности ове најновије књиге о Змају.

О оним „људским документима“ сад нећемо говорити.

Што би се с чисто литерарне стране могло замерити овој књизи, ево ћу наговестити: Пуна је раштркано, пуна трагова стварања, постајања — на место збијеног, готовог, створеног. Отуд свугде провирује творац, који не зва мере, сваки час залута „изван граница“ и сам се повија под теретом сирових, несређених факата. Што сам једном и писцу рекао понављам овде: Он нам не даје као мајстор дело руку својих, него и целу радионицу своју, цео алат свој, и себе сама. А то је, у најмању руку. сувише. „Hang zum Unbegrenzten“ и „zu viel Empirie,“ замерио је Гете Бајрву. А та би се замерка могла применити и на ову књигу.

Због тога је многи неће ни прочитати а камо ли проучити. Али ко је проучи, том ће се труд и жртва душевног мира и телесног одмора, уверен сам, обилно наградити. Јасно ће му бити да је ова и овака борба Лазе Костића за славуја против Змаја и његове војске, борба генија за генија против бројне надмоћи ситних духова медијокритета, који су под окриљем ружније, тамније стране једног генија успели овладати нашим јавним животом у књижевности и у политици, убијајући нам својом модерном, безможданом, лутковљом блазираношћу смисао за поезију; варварски, као прави бескућници, умртвљујући осећање за лепоте и чистоту српског језика; сужујући нам друштвени и политички хоризонат на интересовање за појаве, које често имају само уображене, ни дневне вредности.

Онда ће се помирити и с оним листовима ове књиге, који му се у први мах учинили излишни, па и не на свом месту.

Крушевац.

Др. Светислав Стефановић.

Ову умну критику даровитога дра Светислава Стефановића, лечника у Крушевцу, прештампалисмо из „Пријегледа“, што као прилог „Мале библиотеке“ излази у Мостару.

Ми ћемо се са наше стране морати

обазрети на књигу Лазе Костића, па рећи коју и о Јовану Јовановићу-Змају, јер Змај не припада само појезији, него припада са његовим политичним сатиричним песмама и нашој политичној борби за скоро пола столећа. Кад се Змај у последње време оделио од својих старих присних пријатеља, што нас мора наравно у највећем степену вређати, то ово не можемо муком прећи. Хоћемо му по најбољем некадашњем пријатељству рећи наше мишљење, док доспемо да баш до краја прочитамо велику књигу Лазину.

НОВИЈЕ.

Осек, 4. маја. У Нашицама су непознати кривци скинули са котарског суда званичан грб, те га помрљали. Очишћен грб наново је стављен на своје место, којем чину су присуствовали општнеско веће и претпостављене власти. Пошто се опазило, да се поштански сандучићи ноћу мрљају а кривци не могу да се пронађу, то се обзнанило, да ће се сви поштански сандучићи уклонити и онда ће морати публика своја писма носити на главну пошту у Осеку. За то се публика пажљивом чини да те изгреде одстрани.

Лавов, 4. маја. Пронела се вест, да је у месту Јежуполу било озбиљних сељачких побуна. Та се вест своди на то, да да има раздражености међу рушњачким и пољским сељацима, а наиме у крилу рушњачких и пољских пожарника. Власт је учинила одредбе да не дође до сукоба.

Петроград, 4. маја. Приликом војничке параде, кад је цар Никола пројахао поред коњаничких регименти, прогурао се један човек из народа и дошао пред цара да му преда молбеницу, тако исто и један други молитељ дотурао се до каруца царичиних и предао је молбеницу. Оба молитеља одведени су у полицију. О овом сасвим невином догађају распрострти су разни гласови по Петрограду.

Цариград, 4. маја. Побуњени Арнаути пуцаил су у околици Ђаковице на војску Шемси-паше, која је марширала према Пећи. Шемси-паша дао је пуцати на Арнауте, те их је растерао.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 5 маја 1903.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	15	—	—
Жито ново друге каквоће	14	60	—
Зоб	11	60	—
Јечам нови	12	—	—
Кукуруз стари окрњен	12	60	—
Кукуруз нови окрњен	12	40	—
Пасуљ бели	22	—	—
Пасуљ жути	20	—	—
Вика	13	—	—
Мухар	22	—	—
Проја	9	20	—
Вуна	100	—	—

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 5. маја 1903.

Волови по кил	46—50 пот.
Свињи тешки „ „	88—92 „
„ средњи „ „	78—80 „
„ лаки „ „	70—74 „
Теоци „ „	70—72 „
Јагњци по пару „ „	18 — 26 круне
Јагњци по кили „ „	40 — 48 пот.
Кљукане гуске по кил.	1 круна 20 пот.
Јаја 9—10 ком.	—40 „

Огласи.

Прво новосадско друштво за удаваче као задруга.

П. Н.

Част нам је јавити Вам, да је наша задруга данашњим даном свој рад отпочела.

Ко је вољан осигурати мираз за своју кћер код нашег друштва, може се код долепотписаних пријавити, код којих може и уписницу уплатити.

Уједно Вас учтиво умољавамо, да би у Вашем кругу порадили, да се и њих више чланова код нашег друштва упишу, да би коло што пре пуно било. 172 1—1

Карло Белохорски, благајник. **Карло Гилминг,** председник.

Нови Сад, Арањева улица бр. 1. Мађарска улица бр. 36.

ЦЕЛОКУПНЕ МЕДЕЦИНЕ

Др. Ђ. ТРИФКОВИЋ

бивши болнички и клинички лечник преселио се у

ГЛАВНУ УЛИЦУ бр. 24.

Прима болеснике од 9—11 с. пре и од 3—4 после подне.

У Новом Саду, маја месеца 1903.

КУЋА

у Новом Саду, златна греда, бр. 16., која се састоји из два велика стана са улице и једног стана из дворишта, са споредним просторијама, и великом уређеном баштом

продаје се из слободне руке.

Ближа извешћа даје

Светозар Стојановић,

164 2—2 власник куће.

ЗА КАЛАМЉЕЊЕ У ЗЕЛЕНО

имам од најприпознатијих фабрика на стовариште

Ластике најбоље каквоће

„Gummibänder“

по најјефтинијој фабричној цени. Моја ластика има поред еластичности и постојаности још и ту особиту врлину, да се једном килом 5—6000 калема везати може.

Уједно препоручујем из мојих винограда

ЛАСТАРА „EDELREIS“

најбољих и најплеменитијих винских и столних врста, од којих више од 1200 домаћих и иностраних сорти на избору стоје.

АЛЕКС. АДАМОВИЋ,

велепоседник винограда и американског ложњака

165 3—15 Нови Сад.

Понуде за извршење радова.

Српска православна црквена и школска општина новосадска у намери, да преоправи своју саборну цркву, позива овим на поднашање понуде за извршење ових и овако прикупљених радова:

Зидарски посао	24,857·84 к.
Каменорезачки посао	7,511·40 к.
Дувђерски посао	7,730·— к.
Лимарски посао	10,967·70 к.
Покривачки посао	3,680·— к.
Громоводни посао	400·— к.
Ложење гасом	3,319·20 к.
Попођавање	5,434·— к.
Свега.	63,900·14 к.

Услови су:

1. Такмачити се могу све оне занатлије или подузимачи из Угарске, који су у праву да раде свој занат.

2. Понуде се могу подносити за извршење једног посла или свију заједно. Попуст ваља означити како бројкама тако и словима.

3. Подузимачи су дужни приложити као пишманлук 5% од своте, што су је назначили у својој понуди.

4. Планови за извођење радова могу се видети у председника општине г. Петра Попадића у Новоме Саду или у архитекте Михајила Харминца у Будимпешти, Parnővelde utcza 10. szám сваки дан после подне од 3—4 сахата, где подузимачи уредно могу видети и предрачуне и дознати за услове у опште.

5. Запечаћене понуде ваља поднети најдуже **до 18. (31 маја) 1903. 12 сахати у подне** код потписана председника, а отвориће се **19. маја (1. јуна)** 1903. г.

Пододбор за спровађање преоправке

6. Задржава себи право, да изда поједине радове, без обзира на поднесене понуде, коме било, или да даје све радове на извршење једном подузимачу, а у случају потребе, да изда поновни позив на поднашање понуда.

У Новом Саду, 3. (16.) маја 1903. г.

Петар Попадић с. р.
председник срп. правосл. црквен. и шк. општине новосадске.

170 1—2

880. végrh. szám 1903. 167 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujvidéki kir. járásbiróság 1903. évi V. 341. és 400. számu végzése következtében Dr. Gavanszky Tivadar és Radovanovits György ujvidéki ügyvédek által képviselt az ujvidéki központi hitelintézet R. Társaság és az ujvidéki szerb kölcsön segélyző és takarék egylet javára Zlatanov Koszta, Zlatanov Zóra és Súgics Milan begecsi lakosok ellen 136 és 400 K s járulékai erejéig 1903. évi április hó 9-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján le s felülfoglalt és 502 korra becsült következő ingóságok, u. m.: szobabútorok, ágynemű, 1 zongora, 1 ló, 1 kocsi és 1 morzsoló gép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbiróság 1903-ik évi V. 341. és 400/2. számú végzése folytán 136 és 400 kor. tőkekövetelés, ennek 400 K után 1903. évi január hó 16. és 136 K után 1902. évi augusztus hó 14. napjától járó 6% kamatai, $^1/_3$% váltódij és eddig összesen 130 kor. 80 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Zlatanov Koszta és Zlatanov Zóránál **1903. május hó 23-ik napjának d. u. 3 óra** és Súgics Milánnál (Begecsen alperesek lakásán) leendő eszközlésére **1903. évi május hó 23-ik napjának délutáni 4 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták, és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidéken, 1903. évi május hó 7-ik napján.

Basch Sándor
kir. birósági végrehajtó.

2945. szám tkv. 1903. 171 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Trebaticzki Mihály és neje Trebaticzki Mária ujvidéki lakosok végrehajtatóknak Szántai Simonné szül. Róth Rozália ujvidéki lakos végrehajtást szenvedő ellen 68 kor. 58 fill. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az ujvidéki 2039. sz. tjkvben A. I. 1. sorsz. alatt foglalt Szántai Simon és neje Róth Rozália nevén álló s az 1881. évi LX. t. cz. 156. §-a értelmében egészben elárverezendő (3303—3304.) hr. 2270 ö. i. számú ház és beltelekre az árverést 741 korban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendeltetik és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1903. évi május hó 30-ik napjának** d. u. 3 órakor **az ujvidéki kir. tszék mint tkvi hatóságnál** megtartandó nyilvános árverésen a Bancsics Lázár utóajánlatot tevő által megajánlott 1287 koronán alul a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 74 kor. 10 fillért készpénzben vagy az 1881. LX tcz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rend. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. tszék mint tkvi hatóság Ujvidéken, 1903. évi április hó 23-ik napján.

Aláirás olvashatlan s. k.
kir. tszéki biró.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК ОД 400.000 КРУНА

извучен је 30. ожујка о. г. код

Банковне тврдке Кронфелд и др.

у Загребу

купљеном срећком разредне лутрије број 29.033.

У IX. лутрији исплатила је банковна тврдка КРОНФЕЛД И ДР. у Загребу за срећку разредне лутрије бр. 56.040 такођер

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК ОД 400.000 КРУНА

у готовом новцу.

Од по прилици петгодишњега обстанка краљ. угар. повл. лутрије исплатила је банковна тврдка КРОНФЕЛД И ДР. у Загребу

осим небројених мањих добитака још и ове главне згодитке у готовом новцу:

Два пута	круна 400000	Један пут	круна 30000
Два пута	круна 100000	Три пута	круна 15000
Један пут	круна 80000	Пет пута	круна 10000
Три пута	круна 60000	Осам пута	круна 5000
Један пут	круна 40000	Сто и шестнаест пута	круна 2000

Цена срећака за прво вучење XII. лутрије, које ће бити **21. и 22. свибња о. г.**

$^1/_1$ срећке К. 12.—, $^1/_2$ срећке К. 6.—, $^1/_4$ срећке К. 3.—, $^1/_8$ срећке К. 1.50.

Наручбине нека се по могућности одмах с дознаком дотичног износа пошљу:

134 6—6 **Главној колектури кр уг. повл. разредне лутрије**

Банковној тврдки Кронфелд и др., Загреб, улица Марије Валерије бр. 6.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Ђока С. Николић. Штампарија Браће М. Поповића у Н. Саду.